

*dr Halina Stańdo-Górowska*¹

Katedra Rachunkowości
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Koszty wynagrodzeń w fundacji a liczba wolontariuszy i rozmiary działalności – wyniki badań²

WPROWADZENIE

W ostatnich latach można obserwować dynamiczny wzrost liczby organizacji pozarządowych. Tak zwany trzeci sektor to głównie stowarzyszenia i fundacje. Organizacje te prowadzą działalność nienastawioną na osiągnięcie zysku. Uzyskany przez nie przychód przeznaczany jest przede wszystkim na pokrycie kosztów funkcjonowania organizacji oraz na działalność statutową, zatem im niższe koszty funkcjonowania organizacji tym więcej pozostaje środków na działalność statutową. Kryteria podziału kosztów przedsiębiorstwa wynikają z różnorodności celów, dla których koszty oblicza się, sumuje, prezentuje i komunikuje [Dobija, 2007, s. 109]. Podstawowym rodzajem kosztów ponoszonych przez organizacje pozarządowe, w tym również fundacje, są wynagrodzenia i to one stały się przedmiotem badań przedstawionych w artykule.

Celem badań jest weryfikacja dwóch hipotez:

H1: Istnieje związek pomiędzy kosztami wynagrodzeń w fundacji a jej wielkością mierzoną wysokością osiągniętych przychodów oraz liczbą odbiorców działań fundacji;

H2: Istnieje związek pomiędzy kosztami wynagrodzeń w fundacji a liczbą pracujących w niej wolontariuszy.

Weryfikacja postawionych hipotez pozwoli odpowiedzieć na pytania:

1. Które fundacje są bardziej efektywne pod względem ponoszonych kosztów wynagrodzeń – duże czy małe?
2. Czy fundacje, w których pracuje większa liczba wolontariuszy ponoszą niższe koszty wynagrodzeń niż te z mniejszą liczbą wolontariuszy, bowiem praca wolontariuszy może zastąpić pracę pracowników fundacji?

¹ Adres korespondencyjny: Katedra Rachunkowości, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, ul. Rakowicka 27, 31-510 Kraków; e-mail: standoh@uek.krakow.pl.

² Publikacja została sfinansowana ze środków przyznanych Wydziałowi Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego.

W badaniach wykorzystano statystyczną metodę regresji liniowej, obliczając wcześniej współczynniki korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi. Obliczenia przeprowadzono w oparciu o dane ze sprawozdań finansowych i merytorycznych za rok 2016 losowo wybranych fundacji.

FUNDACJE JAKO ORGANIZACJE NON PROFIT

Zgodnie z definicją przyjętą w statystyce międzynarodowej, sektor organizacji non profit tworzą podmioty spełniające następujące warunki [*Handbook on...*, 2003, s. 22]:

- mają trwałą strukturę organizacyjną;
- należą do sektora prywatnego;
- mają charakter niezarobkowy;
- cechuje je samorządność;
- uczestnictwo w organizacji odbywa się na zasadzie dobrowolności.

Do sektora tego należą zatem takie organizacje jak [Goś-Wójcicka, s. 17, ([http](#)):

- fundacje;
- stowarzyszenia i organizacje społeczne (w tym Ochotnicze Straże Pożarne, komitety społeczne, stowarzyszenia kultury fizycznej, koła łowieckie);
- organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (w tym cechy, izby, zrzeszenia zawodowe, społeczno-zawodowe organizacje rolników, organizacje pracodawców);
- społeczne podmioty wyznaniowe;
- związki zawodowe;
- partie polityczne.

Najliczniejszą grupę stanowią stowarzyszenia i fundacje. W Polsce w 2015 r. zarejestrowanych było około 86 tysięcy stowarzyszeń (bez Ochotniczych Straży Pożarnych) oraz 17 tysięcy fundacji. Najwięcej organizacji pozarządowych zajmuje się sportem, rekreacją oraz hobby. W roku 2015 stanowiły one 34% wszystkich organizacji non profit. Inne dziedziny działalności tych organizacji to edukacja i wychowanie (15%), kultura i sztuka (13%), usługi socjalne i pomoc społeczna (8%), ochrona zdrowia (7%), rozwój lokalny (6%) i inne [Adamiak, Charycka, Gumkowska, s. 5, ([http](#))].

Biorąc pod uwagę różne kryteria podziału, można wyróżnić następujące rodzaje fundacji [Małek, ([http](#)):

- fundacje publiczne i prywatne – pierwsze realizują cele publiczne, natomiast drugie zaspokajają potrzeby określonej grupy ludzi lub potrzeby indywidualne;
- fundacje prawa prywatnego i publicznego – pierwsze tworzone są na podstawie przepisów prawa prywatnego, tj. w drodze czynności prawnych, natomiast druga grupa fundacji tworzona jest na podstawie ustaw lub aktów administracyjnych;
- fundacje non profit i not for profit – fundacje non profit nie mogą prowadzić działalności gospodarczej, a ich majątek tworzony jest wyłącznie z darowizn,

dotacji, zapisów, natomiast fundacje not for profit mogą prowadzić działalność gospodarczą, ale wszystkie środki przez nie uzyskane muszą być przeznaczone na działalność statutową.

Większość fundacji prowadzi działalność o zasięgu krajowym, głównie na terenie gminy lub powiatu, a tylko nieliczna grupa, stanowiąca około 10%, działa na skalę międzynarodową.

Podstawowym rodzajem działalności organizacji non profit jest działalność statutowa, która może być prowadzona w dwójakiej formie – jako działalność nieodpłatna bądź jako działalność odpłatna. Dodatkowo organizacje „trzeciego sektora” mogą prowadzić działalność gospodarczą, pod warunkiem jednak, że ewentualny zysk jest przeznaczony na finansowanie działalności statutowej jednostki.

Z badań dotyczących kondycji sektora organizacji pozarządowych w roku 2015 przeprowadzonych przez Stowarzyszenie Klon/Jawor [Adamiak, Charycka, Gumkowska, s. 11 (<http://>)] wynika, że około 75% fundacji korzysta z pracy wolontariuszy, a niemal połowa stowarzyszeń i fundacji opiera się wyłącznie na pracy społecznej. Około 35% organizacji zatrudnia przynajmniej jednego stałego pracownika, przy czym pracownicy są częściej zatrudniani w organizacjach pozarządowych w dużych miastach, a rzadziej w małych miejscowościach czy wsiach. Najmniej pracowników zatrudniają organizacje kulturalne i sportowe, a najwięcej organizacje zajmujące się pomocą społeczną i usługami socjalnymi.

Wysokość wynagrodzeń w fundacjach kształtuje się na różnym poziomie, przy czym w tych jednostkach, które nie prowadzą działalności gospodarczej, ograniczona jest wysokość wynagrodzeń maksymalnych i wynagrodzenie nie może w nich przekroczyć trzykrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni. Jeśli limit ten zostanie przekroczony działalność prowadzona przez fundację traktowana jest jako działalność gospodarcza i wymaga rejestracji. Podobnie dzieje się w przypadku pobierania przez fundację wynagrodzenia (opłaty) za świadczenia w wysokości wyższej niż koszty tych świadczeń [*Odpłatna...*, (<http://>)].

Fundacje, podobnie jak inne osoby prawne, mają obowiązek sporządzania rocznych sprawozdań finansowych. Okresem, za który składane jest sprawozdanie jest rok obrotowy. Do roku 2017 organizacje pozarządowe na podstawie ustawy o rachunkowości z 29 września 1994 r., miały do wyboru cztery możliwości w zakresie sprawozdawczości finansowej w zależności od tego, do jakiego typu jednostki zostały zakwalifikowane:

- prowadzić pełną księgowość, bez uproszczeń i sporządzać sprawozdanie według wzoru podstawowego;
- sporządzać sprawozdania finansowe według wzoru dla jednostek małych;
- sporządzać sprawozdania finansowe według wzoru dla jednostek mikro;
- prowadzić uproszoną ewidencję przychodów i kosztów, bez obowiązku sporządzania rocznego sprawozdania finansowego.

Od 1 stycznia 2017 r. wprowadzono poprzez nowelizację ustawy o rachunkowości pewne uproszczenia dotyczące sprawozdawczości organizacji pozarządowych zostawiając im do wyboru dwie opcje [Rachunkowość organizacji..., 2017, s. 133]. Pierwsza możliwość, to prowadzenie pełnej księgowości i sporządzanie sprawozdania według nowego wzoru przeznaczonego dla organizacji pozarządowych stanowiącego załącznik nr 6 do ustawy o rachunkowości. Druga opcja to prowadzenie uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów i zwolnienie z obowiązku składania sprawozdania finansowego po spełnieniu określonych warunków.

Obok sprawozdań finansowych fundacje sporządzają również sprawozdania merytoryczne. Zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji, sprawozdanie merytoryczne zawiera najważniejsze informacje o działalności fundacji w okresie sprawozdawczym, pozwalające ocenić prawidłowość realizacji przez fundację jej celów statutowych, w tym informacje dotyczące wynagrodzeń oraz liczby osób, również wolontariuszy pracujących w fundacji.

CZYNNIKI DETERMINUJĄCE POZIOM WYNAGRODZEŃ W FUNDACJACH

Badanie kosztów wynagrodzeń przeprowadzono w oparciu o dane liczbowe zawarte w sprawozdaniach rocznych sporządzanych przez fundacje, a przede wszystkim w rachunkach zysków i strat oraz w sprawozdaniach merytorycznych za rok 2016. Baza takich sprawozdań dostępna jest na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej [*Baza sprawozdań...*, (http)].

Badaniem objęto 104 losowo wybrane fundacje, będące Organizacjami Pożytku Publicznego (OPP). Wykaz Organizacji Pożytku Publicznego znajduje się na stronie internetowej Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego [*Wykaz Organizacji...*, (http)]. Przedmiotem badania są trzy wielkości związane z wynagrodzeniami:

- roczne koszty wynagrodzeń (W);
- udział procentowy kosztów wynagrodzeń w sumie kosztów fundacji (%W);
- kwota kosztów wynagrodzeń przypadająca na jednego pracownika (Wp).

Kolejno badano zależność powyższych wielkości od trzech zmiennych:

- wysokości rocznych przychodów fundacji (P);
- liczby wolontariuszy (V);
- liczby odbiorców działań fundacji (O).

Zatem badanie przeprowadzono w trzech etapach wykorzystując oprogramowanie „Microsoft excel” oraz „STATISTICA” [Luszniewicz, Słaby, 2003, s. 214–295]. Etap pierwszy to badanie zależności kosztów wynagrodzeń W od zmiennych objaśniających V, P oraz O. Pierwszym krokiem było obliczenie współczynników korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi [Ostasiewicz, 1999, s. 212–214]. Zestawienie współczynników korelacji oraz odpowiadających im wartości p zawierają tabele 1 i 2.

Tabela 1. Współczynniki korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi

Wyszczególnienie	W	P	O	V
W	1,00	0,69	0,43	0,31
P	0,69	1,00	0,84	0,82
O	0,43	0,84	1,00	0,84
V	0,31	0,82	0,84	1,00

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Wartości p dla obliczonych współczynników korelacji r

r	0,69	0,43	0,31	0,84	0,82
p	0,0001	0,0001	0,0015	0,0001	0,0001

Źródło: opracowanie własne.

Największa korelacja występuje pomiędzy zmienną objaśnianą W a zmienną objaśniającą P. Współczynnik korelacji dla tych zmiennych wynosi 0,69, zatem jest to korelacja wysoka. Nieco niższą, ale istotną zależność zaobserwowano pomiędzy zmiennymi W oraz O (0,43) natomiast wyraźna, ale najmniejsza zależność (0,31) występuje pomiędzy zmiennymi W oraz V. Dodatkowo zostały obliczone również współczynniki korelacji pomiędzy zmiennymi objaśniającymi. Okazało się, że zmienne objaśniające są ze sobą mocno skorelowane (współczynnik > 0,8), co sugeruje, że nie wszystkie mają istotny wpływ na zmienną objaśnianą.

Po analizie współczynników korelacji przeprowadzono badanie zależności kosztów wynagrodzeń W od zmiennych P, O i V, określone mianem model 1, metodą regresji liniowej. Wyniki obliczeń przedstawiono w tabelach 3 i 4.

Tabela 3. Statystyki regresji dla modelu 1

Współczynnik determinacji R ²	0,689
Błąd standardowy	530992,432
Statystyka F	73,839
Liczba obserwacji	104
p dla F	0,0000

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Wartości parametrów strukturalnych dla modelu 1

Wyszczególnienie	Oceny	Błąd oceny	t statystyka	p (t)
Wyraz wolny	175862,93	54319,71	3,238	0,0026
Współczynnik przy zmiennej P	0,11	0,01	12,333	0,0000
Współczynnik przy zmiennej O	-2,17	2,00	-1,082	0,2211
Współczynnik przy zmiennej V	-57,41	8,81	-6,514	0,0000

Źródło: opracowanie własne.

Model w postaci

$$\hat{W} = 175862,93 + 0,11 P - 2,17 O - 57,41 V,$$

gdzie: $\hat{W}$ jest wartością oczekiwaną zmiennej objaśnianej W , P jest wartością przychodów, O – liczbą odbiorców świadczeń, a V – liczbą wolontariuszy w około 68,9% opisuje roczne koszty wynagrodzeń w fundacji. Krytyczna wartość statystyki F odczytana z tablic dla $k_1 = 3$ i $k_2 = 100$ stopni swobody oraz poziomu istotności $\alpha = 0,05$ wynosi 2,70 [Aczel, 2000, s. 975] i jest mniejsza od statystyki $F = 73,839$ obliczonej dla tego modelu. Istnieje zatem związek liniowy pomiędzy zmienną objaśnianą K i co najmniej jedną badaną zmienną objaśniającą. Błąd oceny wyrazu wolnego wynosi 54319,71 i jest mniejszy od współczynnika przy wyrazie wolnym równego 175862,93. Również błąd standardowy przy zmiennej P wynoszący 0,01 jest mniejszy od współczynnika przy tej zmiennej wynoszącego 0,11. Wartość statystyki t dla wyrazu wolnego wynosi 3,238, natomiast dla zmiennej P wynosi 12,333 i obie wartości są większe od krytycznej wartości statystyki $t_{\alpha, m} = 1,984$ odczytanej z tablic testu t Studenta dla przyjętego poziomu istotności $\alpha = 0,05$ oraz dla $m = 100$ stopni swobody [Nowak, 2002, s. 200]. Wynika z tego, że zarówno wyraz wolny, jak i parametr przy zmiennej P istotnie różnią się od zera na poziomie istotności równym 0,05. Istnieje zatem związek między zmienną objaśnianą W a zmienną objaśniającą P . Z kolei dla zmiennych O i V błędy oceny są większe od współczynników przy tych zmiennych, a wartości statystyki t mniejsze od statystyki krytycznej. Oznacza to, że zmienne O i V nie mają istotnego wpływu na koszty W .

Badanie powtórzono budując model 2 opisujący zależność rocznych kosztów wynagrodzeń w fundacji W tylko od jednej zmiennej objaśniającej, czyli rocznych przychodów P . Statystyki regresji i wartości parametrów strukturalnych dla modelu 2 zawierają tabele 5 i 6.

Tabela 5. Statystyki regresji dla modelu 2

Współczynnik determinacji R^2	0,481
Błąd standardowy	678864,198
Statystyka F	94,705
Liczba obserwacji	104
p dla F	0,0000

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Wartości parametrów strukturalnych dla modelu 2

Wyszczególnienie	Oceny	Błąd oceny	t statystyka	p (t)
Wyraz wolny	203379,60	67936,12	2,994	0,0035
Współczynnik przy zmiennej P	0,06	0,01	9,732	0,0000

Źródło: opracowanie własne.

Otrzymany model 2 w postaci

$$\hat{W} = 203379,60 + 0,06 P$$

w około 48,1% opisuje roczne koszty wynagrodzeń w fundacji, gdzie $\hat{W}$ jest wartością oczekiwaną zmiennej objaśnianej W a P jest kwotą rocznych przychodów. Analiza statystyk i parametrów zestawionych w tabelach 5 i 6 wykazała, że podobnie jak w poprzednim modelu, wyraz wolny oraz zmienna P istotnie różnią się od zera, oraz że zachodzi istotny, liniowy związek pomiędzy zmienną W a zmienną P . Zatem postać analityczna funkcji kosztów wynagrodzeń będzie następująca:

$$W = 203379,60 + 0,06 P + \varepsilon$$

Można dokonać następującej interpretacji powyższej funkcji: jeżeli przychody fundacji wzrosną o 1 zł to koszty wynagrodzeń wzrosną o 0,06 zł. Funkcja kosztów wynagrodzeń dodatkowo dostarcza informacji, jaka część kosztów wynagrodzeń jest stała, a jaka zmienna względem przychodów fundacji. Kwota 203379,60 zł to koszty wynagrodzeń niezależne od wysokości osiągniętych przychodów.

Drugi etap badań dotyczy zależności pomiędzy udziałem procentowym kosztów wynagrodzeń w całkowitych kosztach fundacji (% W) a zmiennymi P , O i V . Badanie rozpoczęto od obliczenia wartości zmiennej objaśniającej % W w oparciu o dane ze sprawozdań sporządzanych przez fundacje. W wyniku obliczeń ustalono, że udział procentowy kosztów wynagrodzeń we wszystkich kosztach ponoszonych przez fundację jest bardzo zróżnicowany i wynosi w badanej próbie od 0% – w fundacjach niezatrudniających pracowników do 92%. Podobnie jak w etapie pierwszym obliczono współczynniki korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi oraz odpowiadające im wartości p . Wyniki obliczeń zawierają tabele 7 i 8.

Tabela 7. Współczynniki korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi

Wyszczególnienie	%W	P	O	V
%W	1,00	-0,09	-0,14	-0,10
P	-0,09	1,00	0,84	0,82
O	-0,14	0,84	1,00	0,84
V	-0,10	0,82	0,84	1,00

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8. Wartości p dla obliczonych współczynników korelacji r

r	-0,09	-0,14	-0,10	0,84	0,82
p	0,3683	0,1605	0,3173	0,0001	0,0001

Źródło: opracowanie własne.

Pomiędzy zmienną objaśnianą %W a zmiennymi objaśniającymi P, O i V występuje słaba ujemna korelacja, zatem praktycznie brak jest związku pomiędzy tymi zmiennymi.

Etap trzeci obejmuje badanie zależności pomiędzy kwotą kosztów wynagrodzeń przypadającą na jednego pracownika Wp a rocznymi kosztami P, liczbą odbiorców działań fundacji O oraz liczbą wolontariuszy V. Również tutaj w pierwszej kolejności obliczono współczynniki korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi i odpowiadające im wartości p a wyniki zestawiono w tabelach 9 i 10.

Tabela 9. Współczynniki korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi

Wyszczególnienie	Wp	P	O	V
Wp	1,00	0,34	0,19	0,11
P	0,34	1,00	0,84	0,82
O	0,19	0,84	1,00	0,84
V	0,11	0,82	0,84	1,00

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 10. Wartości p dla obliczonych współczynników korelacji r

r	0,34	0,19	0,11	0,84	0,82
p	0,0005	0,0558	0,2711	0,0001	0,0001

Źródło: opracowanie własne.

Słabą korelację zaobserwowano pomiędzy zmienną objaśnianą Wp a zmiennymi O oraz V – wysokość współczynników (poniżej 0,2) świadczy o braku związku pomiędzy tymi zmiennymi. Wyższy współczynnik korelacji wynoszący 0,34 występuje pomiędzy zmiennymi Wp i P. Jest to zależność wyraźna, ale niska wartość współczynnika sugeruje brak silnej zależności między badanymi zmiennymi.

Aby to potwierdzić zbadano charakter i znaczenie zaobserwowanych zależności pomiędzy zmiennymi metodą regresji liniowej. Testowano model 3 dotyczący zależności pomiędzy kwotą kosztów wynagrodzeń przypadającą na jednego pracownika Wp a zmiennymi P, O i V. Statystyki regresji i wartości parametrów strukturalnych dla modelu 3 zawierają tabele 11 i 12.

Tabela 11. Statystyki regresji dla modelu 3

Współczynnik determinacji R ²	0,207
Błąd standardowy	11383,109
Statystyka F	6,367
Liczba obserwacji	77
p dla F	0,0008

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Wartości parametrów strukturalnych dla modelu 3

Wyszczególnienie	Oceny	Błąd oceny	t statystyka	p (t)
Wyraz wolny	11663,76	1362,18	8,563	0,0000
Współczynnik przy zmiennej P	0,00	0,00	3,917	0,0003
Współczynnik przy zmiennej O	-0,02	0,05	-0,381	0,3694
Współczynnik przy zmiennej V	-0,45	0,19	-2,356	0,0264

Źródło: opracowanie własne.

Model w postaci

$$\hat{W}_p = 11663,76 + 0,0007 P - 0,02 O - 0,45 V,$$

gdzie $\hat{W}$ jest wartością oczekiwaną zmiennej objaśnianej W_p , P jest wartością przychodów, O – liczbą odbiorców świadczeń, a V – liczbą wolontariuszy w około 20,7% opisuje roczne koszty wynagrodzeń w fundacji. Z obliczonych parametrów strukturalnych i statystyk regresji oraz z przeprowadzonych testów wynika, że istnieje liniowy związek między zmienną objaśnianą W_p a zmienną objaśniającą P . Z kolei zmienne O i V nie mają istotnego wpływu na zmienną W_p . Jednak zbudowany model 3 tylko w około 20,7% opisywał kwotę kosztów wynagrodzeń przypadającą na jednego pracownika zatrudnionego w fundacji. W jeszcze mniejszym stopniu kwotę kosztów W_p opisywał model, w którym jedyną zmienną zależną były przychody P (tylko w 10,9 %).

PODSUMOWANIE

Sprawozdania sporządzane przez fundacje stanowią istotne źródło informacji pozwalające ocenić stopień realizacji przez te organizacje celów statutowych. Szczególnie przydatne są sprawozdania merytoryczne, które stanowią uzupełnienie sprawozdań finansowych. Na podstawie właśnie tych danych w badaniu udało się ustalić wielkości niewystępujące w sprawozdaniach finansowych, a w szczególności: liczbę odbiorców świadczeń fundacji, liczbę wolontariuszy i kwotę kosztów przypadającą na jedną osobę zatrudnioną w fundacji. Obowiązek sporządzania sprawozdań merytorycznych przez te organizacje niewątpliwie przyczynia się więc do zmniejszenia asymetrii informacji o ich działalności pomiędzy odbiorcami zewnętrznymi a wewnętrznymi, może zatem stanowić inspirację do zmian w zakresie sprawozdawczości przedsiębiorstw, których celem działalności jest zysk.

Jedną z istotnych informacji zawartych w sprawozdaniach fundacji są koszty wynagrodzeń. Badanie rocznych kosztów wynagrodzeń w fundacji, opisane w niniejszym artykule, wykazało zależność pomiędzy wysokością tych kosztów a wysokością przychodów fundacji, natomiast nie stwierdzono istotnych zależności

miedzy rocznymi kosztami wynagrodzeń w fundacji a liczbą odbiorców działań fundacji i liczbą pracujących w niej wolontariuszy.

Udział procentowy kosztów wynagrodzeń w całości kosztów ponoszonych przez fundację jest bardzo zróżnicowany. Z badań wynika, że wynosi on od 0% do 92%. Nie stwierdzono istotnych zależności między udziałem procentowym kosztów wynagrodzeń w kosztach fundacji a wielkością przychodów, liczbą odbiorców działań fundacji czy liczbą wolontariuszy.

Z analizy danych zawartych w sprawozdaniach fundacji wynika, że najniższa kwota wynagrodzeń przypadająca na jedną osobę zatrudnioną w fundacji wyniosła 350 zł a najwyższa 55 081 zł rocznie. Przeciętnie kwota ta wynosi 3681 zł miesięcznie i jest wyższa od wynagrodzenia minimalnego wynoszącego w 2016 r. 1850 zł [Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2015 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2016 r.] a niższa od przeciętnego wynagrodzenia w IV kwartale 2016 r. wynoszącego 4218,92 zł [Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego..., (http)].

Badanie kwot kosztów wynagrodzeń przypadających na jedną osobę zatrudnioną w fundacji wykazało brak istotnej zależności tych wynagrodzeń od liczby odbiorców działań fundacji i liczby wolontariuszy (współczynniki korelacji wynoszą poniżej 0,2). Wyraźną zależność stwierdzono natomiast pomiędzy tymi kwotami a wysokością przychodów. Współczynnik korelacji między zmiennymi Wp a P wyniósł 0,34. Model wyznaczony względem wysokości przychodów metodą regresji liniowej tylko w 10,9% opisywał kwotę kosztów wynagrodzeń przypadającą na jednego pracownika fundacji.

Na podstawie wyników badań można wyciągnąć wniosek, że im fundacja osiąga większe przychody, tym jest bardziej efektywna pod względem kosztów wynagrodzeń, bowiem większa część tych kosztów to koszty stałe, niezależne od wysokości przychodów. Nie stwierdzono również zależności odwrotnie proporcjonalnej pomiędzy kosztami wynagrodzeń a liczbą wolontariuszy, czyli fundacje, w których pracuje więcej wolontariuszy nie ponoszą niższych kosztów wynagrodzeń niż te z mniejszą liczbą wolontariuszy. Wynika z tego, że nawet w przypadku znacznej liczby osób pracujących w fundacji charytatywnie, niejednokrotnie istnieje konieczność zatrudnienia pracowników.

Wiedza na temat czynników wpływających na poziom kosztów wynagrodzeń w fundacji może być pomocna w podejmowaniu decyzji zmierzających do optymalizacji tych kosztów.

BIBLIOGRAFIA

- Aczel A.D., 2000, *Statystyka w zarządzaniu*, PWN, Warszawa.
- Adamiak P., Charycka B., Gumkowska M., 2015, *Polskie Organizacje Pozarządowe 2015*, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa, <http://www.kson.pl/attachments/article/1436/PolskieOrganizacje2015.pdf> (dostęp: 21.08.2017 r.).

- Baza sprawozdań finansowych i merytorycznych organizacji pożytku publicznego, <http://www.sprawozdaniaopp.mpips.gov.pl/search> (dostęp: 15.07.2017 r.).
- Dobja M., 2007, *Rachunkowość zarządcza i controlling*, PWN, Warszawa.
- Goś-Wójcicka K. (red.), 2016, *Sektor non-profit w 2014 r.*, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoeczna-wolontariat/gospodarka-spoeczna-trzeci-sektor/sektor-non-profit-w-2014-r-,1,5.html> (dostęp: 02.09.2017 r.).
- Handbook on Non-profit Institutions in the System of National Accounts, Statistics Division*, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York 2003.
- Hołda A. (red.), 2017, *Rachunkowość organizacji non-profit [w:] Instrukcje księgowo i podatkowe 2017*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.
- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2016 r. (M.P. z 2017 r., poz. 180), <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-iv-kwartale-2016-roku,271,15.html> (dostęp: 06.08.2017 r.).
- Luszniewicz A., Słaby T., 2003, *Statystyka z pakietem komputerowym STATISTICA PL. Teoria i zastosowania*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.
- Małek U., *Typy fundacji*, http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/EWP/davBinary/10_zalacznik_nr_5_schemat-typy_fundacji.pdf (dostęp: 17.09.2017 r.).
- Nowak E., 2002, *Zarys metod ekonometrii*, PWN, Warszawa.
- Odplatna działalność pożytku publicznego*, <http://poradnik.ngo.pl/odplatna-dzialalnosc-pozytku-publicznego> (dostęp: 15.08.2017 r.).
- Ostasiewicz W. (red.), 1999, *Statystyczne metody analizy danych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (Dz.U. 2001 r., nr 50, poz. 529).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2015 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2016 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1385).
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 1994 r., nr 121, poz. 591 ze zm.).
- Wykaz Organizacji Pożytku Publicznego, <http://www.ekonomiaspoeczna.gov.pl/Baza,OPP,Wykaz,3403.html> (dostęp: 08.06.2017 r.).

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest badanie zależności kosztów wynagrodzeń w fundacji od takich czynników jak liczba pracujących w niej wolontariuszy i rozmiar działalności mierzony wysokością osiągniętych przychodów oraz liczbą odbiorców świadczeń fundacji. Źródłem danych są sprawozdania finansowe i merytoryczne sporządzane przez organizacje non profit. Fundacje jako organizacje, których celem działalności nie jest osiąganie zysku stanowią szczególną grupę jednostek, które mają obowiązek sporządzania znacznie obszerniejszych sprawozdań z działalności. W badaniach wykorzystano statystyczną metodę regresji liniowej oraz współczynniki korelacji pomiędzy badanymi zmiennymi. Analizą objęto trzy wielkości związane z wynagrodzeniami: roczne koszty wynagrodzeń, udział procentowy kosztów wynagrodzeń w sumie kosztów fundacji oraz kwotę kosztów wynagrodzeń przypadającą na jednego pracownika fundacji. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono zależność pomiędzy wysokością

kosztów wynagrodzeń a wysokością przychodów fundacji, natomiast nie stwierdzono istotnych zależności pomiędzy pozostałymi badanymi zmiennymi. Zbudowano zatem model opisujący roczne koszty fundacji jako funkcję przychodów. Z przeprowadzonych badań wynika, że pod względem optymalizacji kosztów wynagrodzeń korzystniejszym rozwiązaniem wydaje się prowadzenie większej fundacji, bowiem znaczna część kosztów wynagrodzeń jest stała i nie zmienia się względem przychodów. Biorąc pod uwagę liczbę wolontariuszy pracujących w fundacji, większa ich liczba nie oznacza niższych kosztów wynagrodzeń ponoszonych przez organizację.

Słowa kluczowe: organizacje non profit, koszty wynagrodzeń, koszty w fundacjach, sprawozdawczość organizacji non profit.

The analysis of dependence of wage costs on the number of volunteers and size of activity based on the annual reports of foundations

Summary

The subject of this article is to examine the dependence of wage costs in the foundations from such factors as the number of volunteers working in it and the size of activity measured by revenue and the number of recipients of the foundation's services. The source of data are the financial and material reports prepared by non-profit organizations. Foundations as organizations that are not profit-making are a specific group of entities that are required to make much more extensive reports. The statistical linear regression method and the correlation coefficients between the variables tested were used. The analysis covered three wage-related dimensions: annual wage costs, percentage of remuneration costs in the total of foundation costs and the amount of remuneration costs per one foundation employee. As a result of the research, there was a relationship between the amount of remuneration and the income of the foundation, whereas there were no significant relationships between the remaining variables tested. Thus, a model describing the annual costs of the foundation as a revenue function was built. The research results show that, in terms of cost optimization, it seems more advantageous to run a larger foundation, as a significant part of the remuneration costs is fixed and does not change with revenue. Taking into account the number of volunteers working at the foundation, a larger number does not mean lower cost of salaries paid by the organization.

Keywords: non-profit organizations, wage costs, costs in the foundations, reporting non-profit organizations

JEL: C51, J31